

Патријарх Порфирије: Кључ за разумевање тајне Христове јесте покајање

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 9. новембра 2025. године у Саборној цркви у Београду

У данашњем одломку из Јеванђеља по Луки, у причи о богаташу и Лазару, видимо да богаташ ужива у свом богатству овде и сада, а Лазар се пати. И онда отишавши из овог света Лазар одлази у наручје Авраамово, а богаташ у вечне муке. Могао би неко да помисли и закључи да онај који је богат овде и сада или има славу и моћ или било шта више од других људи, по сваку цену и неизоставно, после смрти одлази у стање мука и вечног мрака, одлази у пакао, а са друге стране да је довољно да неко овде буде сиромашан, лишен сваке врсте достојанства и радости, штавише и истинског и правог духовног уживања, да после смрти, када оде из овог света, заслужује да буде награђен.

Међутим, иако је у овој причи реч о богатству и сиромаштву, ми добро знамо да Господ није никакав социјални реформатор или економски ударник и да овде главна тема нису иметак, материјалне вредности и материјално богатство, иако оне у овој причи јесу кључ за разумевање духовне подлоге, духовне поруке и духовне реалности на коју смо сви позвани. И у овој причи

реч је о Царству Небеском које је реалност, које је присутно овде међу нама. Та тајна Царства Небеског, тј. наша позиција у односу на њу, зависи од нашег односа према речи Божјој и од нашег односа према ближњима.

Господ је Бог љубави и свима даје све оно што је оптимално и више него што треба за спознају Царства Божјег и за труд који кроз веру води у тајну Његову. Богатство, сиромаштво и иметак, да ли имамо више или мање, јесте само околност у коју је свако од нас постављен и у којој ће се, у зависности од нашег односа према тим околностима, развијати и наше духовно биће. Сви знамо да има безброј богатих или оних који имају више него други, али који у тајности испуњавајући реч Христову, чине милосрђе, дају од онога што им претиче, па и од онога што имају, онима који немају. Посећују у тајности болесне, немоћне и уцвељене, иду да виде у тамницама оне који су заточени и све то чине у смирењу и у тајности, јер знају да је то послушање које су добили од Бога. Добили су иметак не да га употребе само на себе, себично и самодовољно, него да би кроз оно што имају, било да је материјално богатство, било да је нека позиција, било да је слава и поштовање у друштву, већ да би кроз све оно што су добили могли да потврде своје поверење у Бога, да искажу благодарност према Богу и покажу разумевање, љубав и милосрђе у односу на ближње, знајући да је истинита реч Господња о Страшном Суду, о последњем суду који је описан на крају Матејевог Јеванђеља, реч која каже: Гладан бејаш и нахранисте ме, жедан бејаш и напојисте ме, наг бејаш и оденусте ме, у тамници бејаш и посетисте ме...; знајући, дакле, да све што имају – имају да би у слободи потврдили да верују у реч Христову која позива на љубав у односу на све и сваког.

Дакле, ова прича не говори о материјалном, социјалном и економском, него она говори о духовном као и свака друга реч и као свака друга прича која је изговорена из светих, пречистих усана Господа нашег Исуса Христа. И све то што нам је дато, дато нам је да бисмо овде и сада, у оквирима свог историјског битисања, свог историјског живота, отворили тајну Царства Небеског. То да ли смо становници и грађани Царства Божјег, да ли смо истински учесници Његовог Крста и Васкрсења које се продужује у вечност, зависи од тога шта смо учинили овде и сада. Зато и видимо да богаташ није осуђен, није се нашао тамо где се нашао, због тога што је био богат, него због тога што није показао љубав. А и Лазар се није нашао тамо где се нашао због тога што је био сиромашан, него због тога што је потврдио и показао и пројавио смирење, све то у оквирима свог историјског живота.

Зато и вели Господ богаташу да имамо све што нам је овде потребно да

бисмо спознали тајну Царства Божјег, пуноћу речи Христове. Дато нам је то овде и сада: пророци, Закон и све заповести Божје. Али те заповести Божје нису наредбе, него су опис начина Христовог живота на који смо и ми позвани. Позвани смо да будемо баштиници и учесници, не само да се угледамо на оно што је Господ чинио, него да имамо Његовом благодаћу и љубављу све могућности да у том животу, у Његовом животу, у свему ономе што је Он, учествујемо. Кључ за учествовање у тој тајни, кључ за разумевање тајне Христове, јесте покајање, коме претходи још једна врлина, а то је свест о томе да историја има свој почетак и крај или, како би свети Оци препоручили сваком од нас, неговање врлине која се зове сећање на смрт. Сећање на смрт није сећање које производи агонију, ужас и страх. Сећање на смрт буди у нама ревност. Требало би да буди ревност, требало би да нас подстиче на подвиг, а све то јесте повезано и прожето са тајном покајања. Сви добро знамо да нема никог међу нама који је без греха. Не постоји нико ко нема падове. Ми падамо, а Господ је поред нас и Он нас диже. У покајању и кроз покајање ми, једном речју, духовно разумемо да нисмо довољни сами себи, да не можемо сами, да нам је потребна благодат Божја и да духовни живот у суштини не постоји без Духа Светог, а то значи не постоји изван Тела Христовог, изван Цркве Његове.

Зато, браћо и сестре, нека би Господ дао да увек имамо врлину и подвиг сећања на смрт, да живимо покајањем и да све што имамо, што јесмо и што нам је дато као дар Божји упућујемо Њему као благодарност, као уздарје и као потврду свог поверења и своје вере у Њега. Ма колико то понекад било компликовано, распињимо себе и сведочимо љубав према сваком човеку како бисмо онда и ми заједно са Лазаром могли да се нађемо у наручју Авраамовом и да славимо Једног у Тројици Бога, Оца и Сина и Светог Духа, сада и увек и у све векове. Амин.

spc.rs